

W roli faworyta – perspektywy wyborcze niemieckiej chadecji

Łukasz Jasiński

Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU) jest faworytką do zwycięstwa w przyspieszonych wyborach do Bundestagu, które prawdopodobnie odbędą się 23 lutego 2025 r. Kampania wyborcza będzie zwieńczeniem procesu personalnych i programowych przemian partii, trwającego od utraty władzy w 2021 r., zwłaszcza od decyzji o odejściu od dziedzictwa Angeli Merkel w kwestiach światopoglądowych i dotyczących migracji. W polityce zagranicznej i bezpieczeństwa programowym fundamentem pozostanie współpraca z sojusznikami w ramach NATO i UE oraz chęć utrzymania poprawnych relacji z nową amerykańską administracją.

Nowy lider i program CDU. Niemiecka chadecja po utracie władzy w 2021 r. dokonała szeregu zmian. Od stycznia 2022 r. liderem partii jest szef frakcji parlamentarnej Friedrich Merz. Polityk ten w latach 2000–2002 kierował już klubem chadecji w Bundestagu, jednak stracił to stanowisko i wpływ w partii na rzecz Angeli Merkel. W roku 2009 wycofał się z polityki i pracował m.in. dla amerykańskiego funduszu Black Rock. W latach 2009–2019 przewodniczył stowarzyszeniu Atlantik-Brücke, które działa na rzecz więzi transatlantycznych. Powrót Merza do polityki i zdobycie roli lidera CDU były możliwe dzięki wykorzystaniu rozczarowania działaczy po porażce w wyborach w 2021 r. Merz, długoletni rywal i krytyk Merkel, zaprezentował się wówczas jako polityk przełomu, oferujący powrót do konserwatywnych korzeni partii.

Najważniejszym sygnałem odnowy CDU jest nowy program przyjęty na majowym zjeździe. Ogłoszenie tego dokumentu było elementem przygotowań do serii wyborów – od elekcji do Parlamentu Europejskiego na początku czerwca br., poprzez [wrześniowe wybory landowe](#), aż po przyszłoroczne do Bundestagu. W odróżnieniu od założeń z czasów kanclerz Merkel, w programie tym podkreślono rolę niemieckiej kultury jako przewodniej w wielokulturowym społeczeństwie i konieczność ochrony chrześcijańskich wartości. Postuluje się także zdecydowane ograniczenie migracji. Zapisy te wychodzą naprzeciw nastrojom społecznym i stanowią próbę pozyskania

części zwolenników Alternatywy dla Niemiec (AfD) oraz Sojuszu Sahry Wagenknecht (BSW).

W sferze polityki zagranicznej i obronności niezmienione pozostały uznanie dla NATO i sojuszu z USA jako filaru bezpieczeństwa Niemiec oraz przywiązanie do idei integracji europejskiej. Zgodnie z tymi założeniami lider CDU popiera projekt rozmieszczenia [amerykańskich pocisków średniego zasięgu w Niemczech](#). Miały to być element odstraszenia Rosji, którego realizacja po wygranej Trumpa pozostaje jednak niepewna.

Oprócz zmian programowych chadecy skoncentrowali się na przebudowie i konsolidacji struktur partyjnych wokół Merza. We wrześniu br. władze CDU i jej „partii siostrzanej” – bawarskiej CSU – jednomyślnie wybrały go na kandydata na kanclerza. Jest to sygnał przedwyborczej mobilizacji centroprawicy, który wskazuje na silną pozycję jej lidera. Umożliwiło to uniknięcie powtórki scenariusza z 2021 r., gdy [długa rywalizacja szefów CDU i CSU Armina Lascheta i Markusa Södera](#) o uzyskanie rekomendacji osłabiła ich kampanię do Bundestagu.

Lider CDU jest zwolennikiem liberalnych rozwiązań gospodarczych, niskich podatków, ograniczania biurokracji i wspierania biznesu. Krytykuje programy socjalne wprowadzone przez rządy koalicji SPD, Zielonych i FDP, zwłaszcza podstawowy zasiłek obywatelski, i zapowiada ich

ograniczenie. Opowiada się za zachowaniem reguły „hamulca zadłużenia”, jednak nie wyklucza jego reformy, gdyby środki pozyskane dzięki zwiększeniu zadłużenia miały być przeznaczane na inwestycje.

Wyborcze szanse i słabości chadecji. Na prawdopodobne zwycięstwo CDU w przyszłorocznych wyborach wskazują jej korzystne notowania w sondażach. Chadecja prowadzi w badaniach opinii publicznej od wiosny 2022 r., notując stabilne i wysokie poparcie. Według sondaży wykonanych już po upadku koalicji rządowej CDU może liczyć na 33–34% głosów. Korzystne notowania potwierdziło [zwycięstwo w wyborach do Parlamentu Europejskiego](#).

Na korzyść centroprawicy działają także stagnacja gospodarcza oraz kryzys polityczny wywołany [rozpadem koalicji rządzącej](#). Czynniki te wzmacniają narrację CDU, która zarzuca kanclerzowi Scholzowi słabe przywództwo, a jego rządowi nieudolność.

Problemem chadecji jest ograniczony poziom zaufania wyborców do Friedricha Merza. Według badania Deutschland Trend dla telewizji ARD 58% respondentów negatywnie ocenia jego dorobek, a pozytywnie o liderze CDU wyraziła się tylko jedna trzecia ankietowanych. Notowania te są jednak lepsze niż oceny pracy kanclerza Scholza (20% pozytywnych głosów). Poparcie dla Merza pozostaje na nieco niższym poziomie od wyników całej CDU, co wskazuje na ograniczony potencjał przyciągania nowych wyborców przez lidera i może uniemożliwić dalszy wzrost poparcia. Problemem jest także brak zaufania do skuteczności ewentualnego rządu tworzonego przez CDU. We wspomnianym sondażu zaledwie 23% ankietowanych uznało, że taki gabinet poradziłby sobie lepiej z wyzwaniem niż rząd kanclerza Scholza.

Ograniczony poziom zaufania do Merza wynika z jego wizerunku polityka dbającego o interesy lepiej sytuowanych grup społecznych i z tendencji do nieprzemysłanych wypowiedzi (np. w 2022 r. stwierdził, że motywacją uchodźców przybywających z Ukrainy do Niemiec była „turystyka socjalna”). Słabą stroną jest także brak doświadczenia rządowego – nigdy nie pełnił funkcji ministerialnych ani na poziomie federalnym, ani landowym.

Kierunki kampanii wyborczej. Celem kampanii wyborczej chadecjów będzie – oprócz zwycięstwa wyborczego – uniknięcie scenariusza, w którym stworzenie większości wymagałoby zawarcia trójpartyjnej koalicji. Optymalnym dla CDU, jednak w świetle sondaży mało prawdopodobnym scenariuszem byłaby koalicja z liberałami z FDP. Najbardziej prawdopodobnym wariantem jest jednak tzw. wielka koalicja z osłabionymi po wyborach socjaldemokratami, bez udziału w nowym rządzie Olafa Scholza i jego współpracowników. Ze względu na sprzeciw bawarskiej CSU mniej prawdopodobna jest ewentualna koalicja z Zielonymi.

Głównymi tematami kampanii wyborczej będą sytuacja gospodarcza oraz nielegalna migracja. Narracja lidera CDU w kwestiach gospodarczych będzie wykorzystywać hasła obrony dobrobytu i wspierania klasy średniej. Lider CDU może podkreślać konieczność pomocy biznesowi oraz zachowania konkurencyjności niemieckiej gospodarki, zwłaszcza przemysłu.

Drugim filarem kampanii będzie ograniczanie migracji. CDU we wrześniu poparła decyzję o wprowadzeniu [kontroli na wszystkich granicach Niemiec](#), przed wyborami można spodziewać się też zapowiedzi całkowitego zaprzestania udzielania azylu i nieprzepuszczania migrantów przez granicę. W kontekście zewnętrznych granic UE CDU proponuje rozbudowę i wzmocnienie kompetencji Frontexu. Kolejnym elementem kampanii wyborczej będzie bardziej pragmatyczne podejście do transformacji energetycznej, a de facto jej spowolnienie jako zbyt kosztownej dla gospodarki i obywateli.

Kwestie międzynarodowe nie będą kluczowym elementem debaty, ale – m.in. ze względu na zwycięstwo Donalda Trumpa – bezpieczeństwo Europy stanie się jednym z tematów poruszanych w jej trakcie. CDU opowie się za dalszym wspieraniem Ukrainy. Celem Merza będzie też przekonanie opinii publicznej, że jako kanclerz będzie w stanie porozumieć się z Trumpem. Oprócz możliwości dalszych zakupów amerykańskiej broni lider CDU zapowiedział kontynuację rozpoczętego w 2022 r. procesu modernizacji Bundeswehry, ale bez szczegółów dotyczących jego finansowania. Merz nie przedstawił też jak dotąd żadnego planu porozumienia z nowym prezydentem USA.

W wymiarze europejskim Merz wskazuje potrzebę wzmocnienia pozycji Niemiec w UE osłabionej przez politykę kanclerza Scholza. W tym kontekście podkreśla też konieczność bliższej współpracy w ramach Trójkąta Weimarskiego oraz rozbudowy europejskiego potencjału obronnego i wspólnych zakupów sprzętu (z czego mogłyby skorzystać niemieckie firmy zbrojeniowe). CDU odrzuca jednak pomysł wspólnego europejskiego zadłużenia na cele obronne. Alternatywą miałyby być finansowanie projektów przez Europejski Bank Inwestycyjny oraz ewentualne wygospodarowanie środków w Wieloletnich Ramach Finansowych UE na lata 2028–2034.

Wnioski. Oczekiwane zwycięstwo chadecji będzie oznaczało podtrzymanie kluczowych założeń niemieckiej polityki zagranicznej niezależnie od kształtu nowej koalicji. Przywiązanie do idei integracji europejskiej oraz NATO i więzi transatlantyckich będzie niezmiennie w każdej koalicji rządzącej z udziałem CDU. Problematyczny pozostaje ogólnikowy program partii zarówno w kwestiach gospodarczych, jak i podejścia do administracji Donalda Trumpa. Istnieje także ryzyko, że w kolejnej kadencji Bundestagu koalicja CDU/CSU–SPD nie będzie w stanie wprowadzić daleko idących reform, co wzmocni partie skrajne, zwłaszcza AfD.

Z punktu widzenia Polski korzystne jest akcentowanie przez lidera CDU chęci współpracy zarówno bilateralnej, jak i w ramach Trójkąta Weimarskiego. Jej polem może być także kwestia ochrony zewnętrznych granic UE – i lądowych, i na Morzu Bałtyckim. Poglądy lidera CDU, który wyklucza zgodę Niemiec na wspólne zadłużenie UE w celu wzmocnienia potencjału obronnego, mogą stać się polem sporu w dwustronnych relacjach. Można oczekiwać dalszego wspierania Ukrainy oraz formułowania stanowczych komunikatów wobec Rosji, ale bez zasadniczej zmiany dotychczasowego kursu.